

Sjónarmið

Lógin ella skúlin, hvat skal broytast?

Hvussu virkar ein lógar-broyting?

Fyri 18 árum síðan var fólkskúlalógin broytt, men atlanin við lógin er enn ikki rokkin á øllum økjum. Eg hugsi um sokallaða valskúlan. Sum dømi kann nevast útfyllingarblað, sum næmingar okkara í 7. flokki fylltu út nú um dagarnar. Har var ein long røð av spennandi lærugreinum at velja ímillum, men tá treytirnar fyri upptøku á miðnámskúlarnar vóru uppfylltar, vóru 2 tímar eftir at velja, og tá kom samlaða vikumatalið upp á 33. - Valskúli???

Nýggja álitið

Tað, sum mest hevur verið drigið fram í tjakinum um álitið til broytingar í hesi 18 ára gomlu lóg, hevur verið byrjunarundirvísingin í donskum. - Sjálvsagt er øll byrjan av stórum týðningi, men danskt er hóast alt bert 1 av 27 lærugreinum (harav uml. 20 eru kravdar), og talan er bert um 1 árgang av 9! - Og hóast danskt er ein rættuliga stór lærugrein, so er bert talan um 2% av tímunum hjá tí einkulta næminginum, sum møguliga skulu flytast ella broytast til okkurt annað - ikki avtakast.

Tað, sum harumframt stendur álitinum, meti eg annars áhugavert, m.a. at hetta óhugnaliga tal av lærugreinum og evnum verður savnað í 3 bólkur: hugmyndafrøðiligar, náttúruvísindiligar og hand-

verks- & listarligar lærugreinar. Hetta ger tað lættari hjá lærarum og serliga hjá næmingum at uppfata tað, sum lært verður í skúlanum sum eina heild. Breytt tilboðini í 10. flokki eru eisini spennandi nýghugsan.

Men - hvussu nógv ávirkar ein broytt lógartekstur dagligdagin úti á skúlanum? Verður tað líka langt eftir at náa teimum góðu ætlanunum um 18 ár, sum vit í dag eru frá einum valskúla, sum bert er til á pappírinum? Er tað lógin, sum skal broytast, ella áttu vit at broytt skúlan?

Fólkskúlin

Fólkskúlin er fyri øll! - Hetta ljóðar vakurt, og stór orka verður lögð í at gera hann soleiðis, at hann hóskað bæði næmingum, sum ganga har alla sína skúlatíð og lærarum, sum starvast har alt sít virknað lív. - Men tá øll soleiðis skulu passa sama leist, umberst tað ikki, at onkur hælur má hoggast og onkur tá skerst. Annars kunnu øll ikki brúka sama nummar í skóm!

Ein góður skúli

Hvat kreyst so, fyri at fólkskúlin kann vera ein góður skúli? - Lærarnir skulu vera fakliga væl fyr, skúlin skal hava fólk, sum eru fyr fyr í undirvísing í øllum 27 lærugreinum, og hetta skal gerast pedagogiskt á tí støði, sum hvør einstakur næmingur er. - Umframt tað fakliga skulu næmingarnir uppalast til virkin og sjálv-

støðug menniskju, fyr fyr at gera brúk av teimum møguleikum, sum eru í felagsskapinum. - Arbeiðið skal gerast við eldhuga, hóast næmingarnir ofta ikki eru serliga motiveraðir, foreldrin finnast at, og myndugleikarnir støðugt koma við nýggjum krøvum. Og fyri somu lön, sum um undirvísingin bert er »beint fram eftir bókini«.

Tá hesar umstøður verða havdar í huga, er tað at undrast á, at fólkskúlin er so góður, sum hann er. Hetta man vera prógv um, at stóru partur av teimum, ið har starvast, gera eitt samvitskufult arbeiði, hóast tað er sera krevjandi og hartil mangan ótakssamt. Men sum lærari hevur tú í dag ongan annan valmøguleika enn fólkskúlan, tíverri. Nøkur alternativ høvdu verið kærkomn.

Valskúli, eitt møgult val?

Eg havi í 3 ár starvast á føroyskum eftirskúla í Danmark (9., 10. og 11. flokkur) - Har skuldu næmingarnir velja 10 tímar um vikuna, harav mest kreativar lærugreinar. T.d. valdi meira enn helvtin av næmingunum (15-18 ára gamlir) tónlek á byrjanarstøði. Tann møguleikin er bert til á pappírinum í fólkskúlanum. Sjálvsagt kundi hetta bara gerast við at færrí tímar vóru til onkra av teimum bókligu lærugreinum, sum fólkskúlin bjóðar. Men teir næmingar, sum høvdu hug

at fara á miðnámskúlar, sluppu inn, eisini í Føroyum.

Nýghugsanir og broytingar

Tá broytingar skulu gerast, er fólkskúlin ein trek skipan, sum ein keta við nógvum liðum, og um onkur liður ikki virkar við, verður ætlaða broytingin lítið sjónlig. Tí hevði eg mett, at skúlar við meira sjálvræði, t.d. frískúlar ella útvaldir skúlar, sum finga umstøður, sum líkjast teimum hjá frískúlum, kundu fingið ætlaðar broytingar at virka skjótari.

Hesir skúlar skuldu so havt møguleika at eyna skógvin til fótin og ikki umvent Her høvdu lærarar, sum høvdu góð hugskot, kunnað fingið starv, og kundu fingið roynt síni hugskot, og foreldur, sum hildu, at fólkskúlin ikki júst hóskað teirra barni, høvdu so ein annan møguleika. Tá børn fara í framhaldsdeildina, ber væl til at ganga í skúla í grannabygdini (nógv nýðast at gera tað), og tað er ein stórur spurningur, um tað ikki mangan hevði verið gott, bæði fyri næmingar og lærarar.

Var ein broyting so til tað betra, høvdu hesir skúlar longu víst øðrum leið, hvussu hon kundi setast í verk. Og eitt er vist: tað hevði ikki tikið einum slíkum skúla 18 ár at fáa valskúlan til bert at umfata 2 veruligar valtímar!

Súni Kristiansen, Skála

Minningarorð um Torgerð Sunadóttir

f. 2. juni 1966 - d. 28. november 1996

Tung vóru boðini tann 28. november um at vinkona mín Torgerð ikki var millum okkum longur. Tað var sum ein óndur dreymur, man ikki vaknar aftur frá. Nú næstan triggjar mánaðir eftir, eri eg so smátt byrjað at venja meg við tankan, at hon farn heim til Harran. Men eg havi ringt við at ímynda mær at telefonin, við hennara rødd í horninum, ikki fer at ringja aftur og at vit ikki skulu siggjast aftur í summar. Alt er so ófatuligt, og man situr við túsundtals spurningum og tankum, sum man ongantíð fær svar uppá.

Torgerð og eg komu at kennast á Handilsskúlanum í Havn í 1989, og síðan hava vit meira ella minni havt fast samband við hvørja aðra. Í 1991 fóru vit báðar til Danmarkar í lestrarorðinum. Vit báðu ikki í sama býi tey fyrstu árin, men í 1993 flutti Torgerð inn á sama kollegie, sum eg búði á, og vit blivu ein partur av dagligdegnum hjá hvørjum øðrum.

Torgerð hevði tað ikki altíð so lætt, sinnið tyngdi hana av og á. Men tá hon hevði tað gott, sum tibatetur var meginpartin av tíðini, var tað lív og gleði runt um hana og hon var ófór til at fáa ein í gott lag, um alt ikki gekk, sum tað skuldi. Hon var altíð so líkati, og hevði altíð tíð til ein. Ringdi man, tá hon svav, so fór hon upp, hon var altíð við uppá alt og man hevði tað gott í hennara vinarlag.

Fyri nøkrum vetrum síðani fekk Torgerð vakt mín áhuga fyri føroyskum dansi, hon hevði sjálv tá verið limur í Fótatrækk her í Keypmannahavn í nøkur ár. Vit hava havt mangar hugnaligar løtur inni í Føroyingahúsinum saman við øðrum »Fótatrækkarum«. Hetta minnir meg um telttúrinn hjá okkum báðum í Grikkalandi í 1995, har vit sjálvandi høvdu nøkur kvæði við, sum vit vildu læra hetta summarið. Vit lógu næstan hvønn dag á strondini og kvóðu. Tað vóru nógv, sum hugdu sindur undarligt at okkum, men eisini onnur, sum vóru áhugað og vildu vita, hvat hetta vóru fyri »sangir«, sum vit sungu. Vit høvdu ein frálíkan tur og skemtaðu okkum óført við kvæðum og sjálvandi »grønu bók«.

Torgerð bleiv liðug við útbúgvingina sum Laboratoriteknikari til jólar 1995 og longu 1. april fekk hon arbeiði heima í Føroyum. Eg var glað hennara vegna, men kedd innan, tí saknur fór at verða í henni. Dreymurin hjá okkum útisetum, um at kunna flyta heim aftur til eitt gott arbeiði og okkara kær, bleiv uppfyllt fyri Torgerð.

Tað var deiligt at koma heim seinasta summar og siggja hana aftur. Tað visti seg, at hon hevði mott ein drongi, sum henni dámdi ómetaliga væl. Tað var Ólavur, sum bæði eg og Thomas kendu frá Handilsháskúlanum í Keypmannahavn. Vit fyra høvdu eitt hugnaligt summar saman. Vit vóru á hestbaki í Havnardali, sum Torgerð sjálvandi hevði skipað fyri. Ólavsonan var stak hugnalig, hon byrjaði sum altíð, eftir at eg lærði Torgerð at kenna, við frálíkum náttúruá hjá foreldrunum hjá henni uppi í Tjarnarlág, seinni gekk so leiðin oman í býin.

Næsta summar verður tað tómt og undarligt at koma heim og Torgerð ikki er her meira, men vit mugu styrkja okkum við teimum góðu minnunum, hon legði eftir seg og vóna at sorgin verður lættari at bera við tíðini. Mínir tankar eru við tykkum har heima, sum hava mist Torgerð, má Harrin styrkja tykkum í hesu sváru tíð. Við hesum orðum við eg lýsa fríð yvir minnið um elskaðu vinkonu mína Torgerð.

Gerda

Lýsið í sosíalinum

lærdómi og vitan framum sína egnu fávitsku og egnu kenningar.

Tibatetur standa uttan iva arbeiðsgevarar við opnum ørmum og vóna at fáa mannin í starv hjá sær, har disciplin og orðan eru lyklarorð - har fær hann top-karakter.

P. S. Áðrenn hetta bleiv sent bløðunum, eru ymsir partar í málinum byrjaðir at hála í land. Spurningurin er um hesir ikki hava vassað har tað var teimum ov djúpt.

Björn á Heygum er um at drukna av tápuligum úttalilsum. Sjálvgjørt er væl-gjørt, sjálvsagt - ikki altíð umhugsað.

Viðm. til Sosialin
Tykkara hungnan eftir sensationellum tíðindum hevur borið nógv ósakligt kjak við sær.

Illgitingar og ónevndar keldur hava minkað um trúvirðið tykkara - ikki bert í hesum máli, men í øllum har javnaðurin kann fáa fyrinum av ósakligari viðgerð.

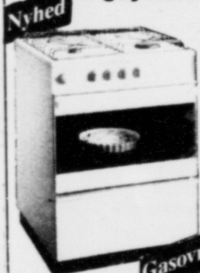
Aftursvar er óneyðugt - har er eingin umbering nóg góð!

Viðm. til Dimmalætting
Hjá tykkum hevur verið nakað frægari, helst tí tit ikki hava verið vitandi um hetta møguliga kundi skaða Ivan Johansen.

Spennandi verður at fylgja tykkara skrivning frammyr í hesum máli, nú Björn á Heygum hevur gjørt seg til látnar í sínum seinasta úttalilsum um hetta máli.

Egin H. Høgenesen

Gasskomfýrar á goymslu

Føroya Gasssøla

Akranesgata 2 - Tórshavn (við Vestbastaðvegin) - Tlf. 15544

BETONG! SAGING!

Við mest framkomnu útgerð saga vit...

*ALLAR SKURÐIR

(djúpi 55 cm t.d.):
HURDA-VINDEGAOP
o.a.

*EISINI HOL upp
til 30 cm/diam, t.d.
til rørløidingar, ventila-
tion o.a.

Geva TILBOÐ!

leggnir
- bæði vanl. húsaánamur,
virkjum, byggi- og vrs-tyritokum

FØROYA v/ Hjalur Tausen
BETONG SAGING

Postsmoga 67 - Gerðisvegur
620 Runavík

Tlf. 47543 • Fax 48898

Koma um alt landið!